

tatis, an hoc non sapiat aliquam superbiam, si dicamus, omne istud esse spirituali modō in animā, quicquid in orbe visibili deprehenditur, & quicquid modo cognosci potest. Nonne hoc redolet arrogantiā, seipsum sui luminis causam facere? sed me retinent fortiora momenta. Omnes concedunt, ideas esse entia realia, habent enim reales proprietates, si non sunt corporalia, tamen sunt spiritualia. Nobilior virtus requiritur ad entia spiritualia producenda, quam ad corporalia. Homo secundum horum sententiam entia spiritualia, ideas intelligo, profert, ergo in homine nobilior esset virtus, ac in Deō fuit, cum entia corporalia creavit. Nonne hoc sapit superbiam? Objicis, hæc entia non sunt substantiæ spirituales: concedo, interim tamen sunt spiritualia, quia modificationes etiam sunt entia realia. Dicis, hæc ideæ sunt entia minuta & vilia, ac non adeò præstantia ac reliqua entia; scias interim, esse & manere entia spiritualia, & consequenter corporalibus multò præstantiora. Instas, interim ista entia non ab homine creari, sed ex materialibus rebus jam existentibus produci: respondemus: difficilius esse, rem spiritualem ex corpore quam ex nihilō producere, quemadmodum v. g. multò difficilius est, angelum ex aquâ vel igne, quam ex nihilō creare; si ex aquâ spiritus est producendus, requiritur, ut aqua prius annihiletur; si verò ex nihilō producitur, hanc annihilatione non opus est. Siccō pede præteribo, difficillimum esse explicare modum, quō mens nostra has ideas formet, cum nihil habeat, secundum quod istas fingere possit.

§. XVI.

in Deo adhuc. Hæc omnia nemo melius quam *Dn. Malebranche* mente revolvit, hinc satis eleganti & ratione probabilissimā hoc puri intellectus lumen cit. librō T. I. L. 3. ch. 6. p. m. 340. seqq. nobis proposuit. Quam sententiam nuper etiam Generosiss. *Dn. W.H. de Lutti-chau* in suâ *Pansophiâ* Part. II. §. 17. p. m. 171. seqq. clarè & perspicuè delineavit, & quidem in nostrâ linguâ Germanicâ, quam ferè lapidem lydium solidæ alicujus sententiæ appellare vellem. Paucis eorum mentem proponere conabor. Præsupponunt, Deum, cùm mundum creārit, eum prudenter & cum cognitione creasse, adeoque ideas de rebus creatis habuisse. Præsupponunt ulterius: Deum esse omnipræsentem, quod omnes non solum ex ideâ Dei in mente nostrâ